

Information till omvårdnadspersonal om typ 2 diabetes

Hypo- och hyperglykemi

Till personalen inom vård- och omsorgsboendet Klippan

Anna Kannisto 2017

Typ 2 diabetes

Cirka **350 000** svenskar har typ 2 diabetes. Många har dessutom sjukdomen utan att veta om det. Minst **10%** av över **75** årningar har typ 2 diabetes.

Vid typ 2-diabetes är förmågan att producera insulin inte helt borta men mängden insulin räcker inte för kroppens behov.

Det beror framför allt på två saker:

- Dels förmår inte kroppen att svara med ökad insulinproduktion i tillräcklig mängd när sockerhalten i blodet stiger efter en måltid.
- Dels är själva vävnadernas förmåga att utnyttja det insulin som finns, nedsatt, vilket innebär att det behövs en större mängd insulin för att "öppna" cellen så att den kan ta emot blodets socker.

Hos äldre är den försämrade glukosmetabolismen en effekt av insulinresistens. Då har insulinet nedsatt effekten i kroppen. Under åren minskar typ 2 diabetikers egna produktion av insulin i pankreas. Om patienten hela tiden har högt blodsockervärde i kroppen, minskar insulinproduktionen minskar.

Hypoglykemi

Blodsockervärde under 4mmol/l är risk för hypoglykemi.

Det är individuellt vid vilken blodsockernivå man får symptom.

Det är viktigt att veta om risken för blodsockerfall. Vårdpersonalen har ett ansvar att känna till detta. Om blodsockret faller för mycket får patienten symptom och blir medvetslös till slutet. Lågt blodsocker kan snabbt bli ett livshotande tillstånd.

Risken med hypoglykemi kan vara t.ex om man har ätit mindre än vanligt och fått normal medicindos. Insulineffekten kan öka av värme, exempelvis bastubad eller varmt väder.

Om man får blodsockerfall är det viktigt att ge socker till patienten. Ett bra alternativ är t.ex druvsockertabletter som snabbt höjer blodsockernivån.

Symtom på
lågt
blodsocker

- **Hunger**
- **Svettning**
- **Darrning**
- **Irritation**
- **Aggressivitet**
- **Håglöshet**
- **Frånvarande**

Vad ska jag göra om jag misstänker att patienten har hypoglykemi?

Om patienten är helt vaken:

- Ta alltid blodsockervärde
- Om patienten är vaken, försök ge t.ex 2-4 druvsockertabletter eller sockerbitar, juice/saft eller annat sött som finns
- Vid behov upprepa efter 10 minuter, ta blodsockervärdet igen
- Försök att ge långverkande kolhydrat (t.ex smörgåsar) för att undvika ny hypoglykemi
- Kontrollera blodsockervärdet och patientens tillstånd och mående.

Om patienten är medvetslös

- Ta alltid blodsockervärde
 - Ring 112
- Sjuksköterskan ger injektioner med socker direkt i blodet eller en intramuskulärt injektion av läkemedlet Glukagon.
- Glukagonet gör att det sker nybildning av socker i kroppen.
- Kontrollera blodsockervärdet och patientens tillståndet.

OBS!! Man ska aldrig försöka tvinga något i munnen på en medvetslös person.

Om en diabetiker betar sig egendomligt är det alltid motiverat att ta ett blodsocker!

Hyperglykemi

Symtom vid högt blodsocker

- **Törst**
- **Illamående**
- **Kräkning**
- **Trötthet**
- **Slöhet**
- **Kissar ofta**

Hyperglykemi är för högt blodsockernivå i kroppen.

Blodsockervärdet ligger över 10mmol/l.

Blodsockret kan bli högt om man äter för mycket i förhållande till den mängd insulin eller tabletter man tar.

För höga värden uppstår också om man är mer stillasittande än vanligt. T.ex någon infektion kan höja blodsockret.

Om blodglukosnivåerna ligger för högt under lång tid ökar risken för komplikationer. Ett långvarigt förhöjt blodglukos ger framför allt skador på de små blodkärlen i kroppen.

Enligt läkarens ordination får sjuksköterska ge extra insulin till patienten tills värdena normaliserats.

OBS! Man ska alltid kontrollera syror i blodet om patienten har hyperglykemi!

Ketoacidosis

Ketoacidosis kan utvecklas på en halv dag t.ex om man har glömt insulinsprutor. Man ska alltid kontrollera syror (ketoner) i blodet när blodsockret upprepade gånger ligger över 15 mmol/l eller vid sjukdom.

Syror i blodet betyder alltid att kroppen lider brist på insulin om blodsockret samtidigt är högt. Vid insulinbrist kan kroppen inte tillgodogöra sig socker som energikälla utan måste i stället bränna fett. Fettet förbränns ofullständigt och det bildas syror.

Syror är ett tecken på insulinbrist och kroppen behöver då tillskottsinsulin. Om patienten inte får insulin ska situationen bli livsfarlig. Om patienten drabbas av ketoacidosis blir patienten medvetslös.

Vårdpersonalen måste ge extra insulin enligt läkarens ordination om patientens blodsocker är över 15mmol/l. Om situation inte blir bättre eller om patienten mår dåligt trots insulin, ska man ringa ambulans eller söka vård inom sjukvården.

OBS! Man får alltid ringa 112 om patienten mår dåligt eller situation inte blir bättre!

Att förebygga ketoacidosis hos diabetiker

- **Ge insulinsprutor i rätt tid**
- **Mäta blodsocker regelbundet**
- **Kontrollera syror i blodet (ketonmätare)**